

Dr Małgorzata Paszkowska Adiunkt Katedra
Prawa WSiiz w Rzeszowie
Dr Krzysztof Czubocho PWSZ Jarosław
<https://dx.doi.org/10.65748/fiqf-2007-0020>

**EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY W SYSTEMIE
INSTYTUCJONALNYM UNII EUROPEJSKIM**

WPROWADZENIE

System instytucjonalny Unii Europejskiej tworzą przewidziane prawem pierwotnym (w traktatach) instytucje (organy) tej ponadnarodowej organizacji. W ramach systemu instytucjonalnego UE należy wyróżnić instytucje główne i pomocnicze. Do głównych instytucji Unii Europejskiej należą:

- Rada Europejska jako organ polityczno-decyzyjny,
- Rada Unii Europejskiej jako podstawowy organ prawodawczy,
- Parlament Europejski jako organ posiadający kompetencje prawodawcze, budżetowe i kontrolne,
- Komisja Europejska jako organ zarządzająco-wykonawczy,
- Europejski Trybunał Sprawiedliwości jako główny organ sędziowski,
- Europejski Trybunał Obrachunkowy jako organ kontroli finansowej¹.

Natomiast do głównych organów pomocniczych należą:

- Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jako organ opiniodawczy,
- Komitet Regionów jako organ doradczy.

Ponadto w systemie instytucjonalnym należy wyróżnić z uwagi na przedmiot działalności odrębną grupę instytucji, tj. organy finansowe-banki, które *de facto* należy uznać za organy o charakterze pomocniczym. Do powyższej grupy należy zaliczyć przede wszystkim Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Bank Centralny. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) funkcjonuje od 1 stycznia 1958 r. Jest jedną z podstawowych instytucji finansowych Unii Europejskiej, której członkami są wszystkie kraje członkowskie. Jego zadaniem jest przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju na rzecz wspierania wspólnego rynku. Przede wszystkim winien on wspierać rozwój regionów zacofanych, także z poza terytorium Unii Europejskiej. EBI ma osobowość prawnomiędzynarodową w państwach członkowskich, którą uznaje się również w umowach z państwami trzecimi². EBI jest instytucją finansowo i organizacyjnie samodzielną.

Europejski Bank Centralny funkcjonuje od 1998 r., a powstał na mocy Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE)³. Powstanie EBC wiąże się z tworzeniem Unii Ekonomicznej i Monetarnej, a w szczególności z przejściem do jej trzeciego etapu od 1 stycznia 1999 r.⁴. EBC zastąpił Europejski Instytut Monetarny. Funkcjonuje na podstawie TWE oraz swojego statutu stanowiącego załącznik do powołanego traktatu. Europejski Bank Centralny jest wyspecjalizowaną instytucją finansową UE z siedzibą we Frankfurcie nad Menem, zajmującą się wspólną polityką pieniężną. EBC pełni funkcję zarządzającą, emisyjną, prawotwórczą, opiniodawczą i karną⁵. Organami Europejskiego Banku Centralnego jest Rada Naczelna, Zarząd i Rada Ogólna. EBC on organem kierowniczym Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC), którego członkami są narodowe banki centralne państw uczestniczących w unii gospodarczo-walutowej. Główne zadanie ESBC to prowadzenie wspólnej polityki walutowej, przeprowadzanie operacji walutowych, utrzymywanie oficjalnych rezerw walutowych państw członkowskich i zarządzanie nimi⁶. ESBC oraz EBC są obecnie głównymi instytucjami Unii Gospodarczej i Walutowej (UWG).

Celem niniejszego artykułu jest przybliżenie statusu Europejskiego Banku Inwestycyjnego i jego roli w systemie instytucjonalnym Unii Europejskiej. EBI pozostaje jedną z tych nielicznych instytucji UE, o których wiedza nie jest zbyt powszechna, jest to jednak organ o istotnym znaczeniu dla polityki Unii Europejskiej.

¹ Szerzej skład i zadania najważniejszych instytucji Unii Europejskiej np.: M. Ahlt, M. Szpunar, *Prawo europejskie*, C.H. Beck, Warszawa 2002, s. 8-20; E. Dynia, *Integracja europejska*, LexisNexis, Warszawa 2006, s. 10-131; M. Herdegen, *Prawo europejskie*, C.H. Beck, Warszawa 2006, s. 83-115; M. Kenig-Witkowska, A. Łazowski, R. Ostrihansky, *Prawo instytucjonalne Unii Europejskiej*, C.H. Beck, Warszawa 2007, s. 93-158; Z. Pietraś, *Prawo wspólnotowe i integracja europejska*, Wyd. UMCS, Lublin 2005, s. 268-396.

² M. Kenig-Witkowska, A. Łazowski, R. Ostrihansky, *op.cit.*, s. 154.

³ Por. art. 105.-109. TWE.

⁴ M. Ahlt, M. Szpunar, *op.cit.*, s. 20.

⁵ Por. Z. Doliwa-Klepacki, *Integracja europejska (łącznie z uczestnictwem Polski w UE i Konstytucją dla Europy)*, Temida2 – Wyd. Stowarzyszenia Absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku – Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości, Białystok – Ostrowiec Świętokrzyski 2005, s. 197-198.

⁶ Por. Z. Pietraś, *op.cit.*, s. 557.

PODSTAWY PRAWNE FUNKCJONOWANIA EBI

Europejski Bank Inwestycyjny został założony przez państwa członkowskie wraz z wejściem w życie traktatu o EWG w 1958 r. Podstawy prawne funkcjonowania EBI znajdują się w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską i jego statucie. Europejski Bank Inwestycyjny (ang. European Investment Bank) funkcjonuje obecnie na podstawie art. 266. i 267. (rozdział V) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE). Zgodnie z art. 266. TWE EBI ma osobowość prawną i posiada statut stanowiący przedmiot protokołu załączonego do Traktatu. Statut Banku zawarty został w protokole nr 10, załączonym do TWE i stanowiącym jego integralną część. Rada, stanowiąc jednomyślnie na żądanie Europejskiego Banku Inwestycyjnego i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją bądź na żądanie Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, może zmienić niektóre artykuły Statutu Banku (tj. art. 4., 11. i 12. oraz art. 18., ustęp 5.). W związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej o Republikę Bułgarii i Rumunię, Akt dotyczący warunków przystąpienia załączony do Traktatu o przystąpieniu z 25 kwietnia 2005 r. wprowadza zmiany do Statutu EBI dotyczące jego kapitału i struktury zarządzania. W każdym z państw członkowskich Bank ma zdolność prawną oraz zdolność do czynności prawnych w najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym⁷. W związku z powyższym EBI może w szczególności nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchomości oraz być stroną postępowań sądowych. Poza TWE i Statutem EBI funkcjonuje na podstawie Regulaminu proceduralnego z 4 grudnia 1958 r. Członkami Europejskiego Banku Inwestycyjnego są państwa członkowskie, czyli obecnie 27 państw europejskich:

1. Królestwo Belgii,
2. Republika Bułgarii,
3. Republika Czeska,
4. Królestwo Danii,
5. Republika Federalna Niemiec,
6. Republika Estońska,
7. Republika Grecka,
8. Królestwo Hiszpanii,
9. Republika Francuska,
10. Irlandia,
11. Republika Włoska,
12. Republika Cypryjska,
13. Republika Łotewska,
14. Republika Litewska,
15. Wielkie Księstwo Luksemburga,
16. Republika Węgierska,
17. Republika Malty,
18. Królestwo Niderlandów,
19. Republika Austrii,
20. Rzeczpospolita Polska,
21. Republika Portugalska,
22. Rumunia,
23. Republika Słowenii,
24. Republika Słowacka,
25. Republika Finlandii,
26. Królestwo Szwecji,
27. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

Państwa członkowskie są udziałowcami EBI w stosunku ustalonym zgodnie ze Statutem. Państwa członkowskie wnoszą wkład (określoną kwotę) do kapitału zakładowego Banku. Jest on wyliczany w momencie jego akcesji do UE na podstawie jego potencjału ekonomicznego na rynku

⁷ Art. 28. Statutu EBI.

wspólnotowym, wyrażonego w PKB⁸. Art. 267. TWE wskazuje ogólnie zakres zadań EBI. Siedzibą Banku jest Luksemburg. W 1994 r. ze wspólnej inicjatywy trzech grup udziałowców: EBI, Komisji Europejskiej i europejskich instytucji finansowych, powstał Europejski Fundusz Inwestycyjny. Jego podstawowym celem jest zapewnienie finansowych instrumentów zapewniających gwarancję w obszarze infrastruktury i rozwoju małych oraz średnich przedsiębiorstw. Działalność Funduszu uzupełnia działalność Banku. Obecnie EBI ma 61% udziałów w Funduszu, a Komisja Europejska – 30%. EBI tworzy wraz z Europejskim Funduszem Inwestycyjnym Grupę Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EIB Group). Celem Grupy jest zwiększenie efektywności celowych operacji przyznawanych małym i średnim przedsiębiorcom, a także wymiana doświadczeń pomiędzy EBI a EFI.

Doktryna wskazuje na trudności z jednoznaczną kwalifikacją pozycji Europejskiego Banku Inwestycyjnego w strukturze instytucjonalnej, określonej przez TWE i podkreśla jego szczególną pozycję⁹. Niewątpliwie w świetle prawa pierwotnego nie należy on do tzw. organów głównych UE. W rezultacie należy go zaliczyć do organów pomocniczych, jednak o wyjątkowym charakterze, ma on bowiem szczególne (istotne) uprawnienia, np. na podstawie art. 237. TWE Rada Dyrektorów, będąca organem EBI, posiada kompetencje Komisji Europejskiej, wynikające z art. 226. TWE¹⁰.

Początkowo działania EBI ograniczone były do obszaru Wspólnoty, natomiast obecnie może on działać również w granicach określonych prawem na rzecz krajów stowarzyszonych i terytoriów zamorskich. Bank działa na terenie UE oraz w około 140 krajach na całym świecie, z którymi UE zawarła umowy o współpracy¹¹. EBI ma się przyczyniać do rozwoju wspólnego rynku, a tym samym realizować cele Unii Europejskiej.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA

EBI ma własną strukturę administracyjną i samodzielne organy decyzyjne, wyraźnie oddzielone od innych instytucji UE, jednak współpracujące z nimi. Schemat organizacyjny EBI określa jego Statut. Organami Europejskiego Banku Inwestycyjnego są:

- Rada Gubernatorów,
- Rada Dyrektorów,
- Zarząd.

Zgodnie z art. 8. Statutu Bankiem kieruje i zarządza Rada Gubernatorów, Rada Dyrektorów (zwana czasem Radą Administracyjną) i Komitet Zarządzający (Zarząd). Rada Gubernatorów składa się z ministrów (finansów lub skarbu) wyznaczonych przez państwa członkowskie. Rada Gubernatorów ustala ogólne wytyczne polityki kredytowej Banku ze szczególnym uwzględnieniem celów, jakie mają być osiągnięte w związku ze stopniową realizacją wspólnego rynku¹². Rada Gubernatorów, działając jednomyślnie, jest też właściwym organem do podejmowania decyzji dotyczących zawieszenia czynności Banku oraz w miarę potrzeby – jego likwidacji. O ile w Statucie nie przewidziano inaczej, decyzje Rady Gubernatorów są podejmowane większością głosów. Większość ta musi reprezentować co najmniej 50% subskrybowanego kapitału. Decyzje Rady Gubernatorów podlegają zaskarżeniu do ETS, a z powództwem mogą wystąpić państwa członkowskie.

Organem zarządzającym EBI jest Rada Dyrektorów. Rada Dyrektorów składa się z dwudziestu ośmiu dyrektorów i osiemnastu zastępców. Dyrektorów powołuje Rada Gubernatorów na okres pięciu lat. Każde państwo członkowskie wyznacza po jednym dyrektorem. Jeden dyrektor jest wyznaczany również przez Komisję. Zastępcy dyrektora są powoływani przez Radę Gubernatorów na

⁸ K. Sosnowska, K. Karbowska, A. Wnukowska, *Instytucje Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005, s. 232.

⁹ M. Kenig-Witkowska, A. Łazowski, R. Ostrihansky, *op.cit.*, s. 155.

¹⁰ Rada Dyrektorów może wnosić skargi przeciwko państwom członkowskim do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w związku z ich zobowiązaniami wynikającymi ze Statutu EBI.

¹¹ www.europa.eu/institutions/financial/ z 22 października 2007 r.

¹² Szerzej zadania Rady Gubernatorów: art. 9. Statutu EBI.

okres pięciu lat (wyznaczani są w określonej Statutem liczbie przez poszczególne państwa członkowskie lub wspólnie przez niektóre z nich)¹³. Członkowie Rady mają status funkcjonariuszy europejskich. Rada Dyrektorów dobiera sześciu ekspertów bez prawa głosu: trzech jako członków i trzech jako zastępców. Dyrektorzy i zastępcy mogą zostać mianowani ponownie. Posiedzeniami Rady Dyrektorów kieruje przewodniczący Komitetu Zarządzającego lub w przypadku jego nieobecności – jeden z wiceprzewodniczących, bez prawa udziału w głosowaniu. Członkowie Rady Dyrektorów są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i wiedzy. Są oni odpowiedzialni wyłącznie przed Bankiem. Rada Dyrektorów ma wyłączne prawo podejmowania decyzji dotyczących udzielania kredytów i gwarancji oraz zaciągania długów; ustala oprocentowanie udzielanych kredytów i marże z tytułu gwarancji, nadzoruje właściwe zarządzanie Bankiem oraz zapewnia kierowanie Bankiem zgodnie z postanowieniami TWE, Statutu i ogólnymi wytycznymi Rad Gubernatorów. Na koniec roku obrachunkowego Rada Dyrektorów składa sprawozdanie Radzie Gubernatorów i publikuje je po zatwierdzeniu. Spotkania Rady Dyrektorów odbywają się raz w miesiącu.

Organem wykonawczym EBI jest Zarząd (Komitet Zarządzający). Składa się on z przewodniczącego (prezesa) i ośmiu wiceprzewodniczących, powołanych na okres sześciu lat przez Radę Gubernatorów na wniosek Rady Dyrektorów. Mandaty są odnawialne. Rada Gubernatorów może jednogłośnie zmienić liczbę członków Komitetu Zarządzającego. Komitet Zarządzający jest odpowiedzialny za bieżące działania Banku pod kierownictwem przewodniczącego i nadzorem Rady Dyrektorów. Komitet Zarządzający przygotowuje decyzje Rady Dyrektorów, zwłaszcza dotyczące zaciągania pożyczek i udzielania kredytów oraz gwarancji, jak również zapewnia ich wykonanie. Komitet Zarządzający większością głosów wydaje opinie na temat propozycji dotyczących zaciągania pożyczek i udzielania kredytów oraz gwarancji. Praca Zarządu odbywa się w trybie ciągłym.

Czynności Banku są podejmowane z każdym z państw członkowskich za pośrednictwem wyznaczonego przez nie organu. W wykonywaniu operacji finansowych Bank ma regres do banku emisyjnego zainteresowanego państwa członkowskiego lub innej instytucji finansowej wskazanej przez dane państwo.

ZADANIA

Kapitał zakładowy EBI umożliwia mu realizację zadań przewidzianych prawem. Kapitał zakładowy Europejskiego Banku Inwestycyjnego pochodzi z wkładów państw członkowskich i ze środków uzyskanych na międzynarodowym rynku kapitałowym¹⁴. Kapitał Banku zgodnie z art. 4. Statutu wynosi **164 808 169 000** euro i jest objęty przez państwa członkowskie w następujący sposób:

- Niemcy 26649 532 500,
- Francja 26649 532 500,
- Włochy 26649 532 500,
- Zjednoczone Królestwo 26 649 532 500,
- Hiszpania 15989 719 500,
- Belgia 7387 065 000,
- Niderlandy 7387 065 000,
- Szwecja 4900 585 500,
- Dania 3740 283 000,
- Austria 3666 973 500,
- Polska 3411 263 500,
- Finlandia 2106 816 000,
- Grecja 2003 725 500,
- Portugalia 1291 287 000,
- Republika Czeska 1258 785 500,
- Węgry 1190 868 500,
- Irlandia 935 070 000,
- Rumunia 863 514 500,

¹³ Por. art.11 Statutu EBI.

¹⁴ E. Dynia, *op.cit.*, s. 129.

• Słowacja	428 490 500,
• Słowenia	397 815 000,
• Bułgaria	290 917 500,
• Litwa	249 617 500,
• Luksemburg	187 015 500,
• Cypr	183 382 000,
• Łotwa	152 335 000,
• Estonia	117 640 000,
• Malta	69804 000.

Jednostką rozliczeniową jest euro ustanowione jako wspólna walut państw członkowskich uczestniczących w trzecim etapie unii gospodarczo-walutowej. Rada Gubernatorów na wniosek Rad Dyrektorów może zmienić definicję jednostki rozliczeniowej. Wielkość udziału poszczególnych państw członkowskich w kapitale zakładowym jest określona na podstawie wartości PKB danego kraju i liczby jego mieszkańców¹⁵. Udziałowcy Banku wpłacają 5% przypisanej im kwoty. Państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność wyłącznie do wysokości ich udziału w subskrybowanym kapitale, który nie został pokryty. Przyjęcie nowego członka powoduje podwyższenie subskrybowanego kapitału proporcjonalnie do wysokości kapitału wniesionego przez tego członka. Rada Gubernatorów może jednomyślnie zadecydować o podwyższeniu subskrybowanego kapitału. Udział w subskrybowanym kapitale nie może zostać przeniesiony zastawiony ani zajęty.

Na podstawie art. 22. Statutu EBI może pozyskiwać na międzynarodowych rynkach kapitałowych środki niezbędne do wykonywania swoich zadań. Bank może zaciągać dług na rynku kapitałowym państw członkowskiego zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do emisji wewnętrznych lub jeżeli w państwie tym nie ma takich przepisów, po konsultacjach i osiągnięciu porozumienia co do proponowanego zobowiązania z zainteresowanym państwem członkowskim.

Na podstawie upoważnienia zawartego w TWE EBI prowadzi działalność niedochodową, polegającą na udzielaniu pożyczek oraz gwarancji umożliwiających finansowanie ściśle określonych projektów we wszystkich sektorach gospodarki. Fundusze pożyczkowe EBI gromadzone są w drodze emisji własnych obligacji długoterminowych oraz sprzedaży obligacji wypuszczonych przez jego dłużników, a stanowiących pokrycie uzyskanych pożyczek¹⁶.

Podstawowym zadaniem Europejskiego Banku Inwestycyjnego jest przyczynianie się poprzez odwołanie się do rynku kapitałowego i zasobów własnych do zrównoważonego i stałego rozwoju wspólnego rynku w interesie Wspólnoty. W tym celu Bank, nie dążąc do osiągnięcia zysków, udziela pożyczek i gwarancji, które sprzyjają finansowaniu we wszystkich sektorach gospodarki projektów:

- a) zmierzających do rozwoju regionów mniej rozwiniętych,
- b) modernizacji lub przekształcania przedsiębiorstw lub tworzenia nowych dziedzin działalności, wynikających ze stopniowego ustanawiania wspólnego rynku, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych państwach członkowskich,
- c) stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania kilku państw członkowskich, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych państwach członkowskich¹⁷.

Wsparcie finansowe powyższych projektów nie może przekroczyć 50% ogólnych kosztów ich realizacji. EBI współfinansuje projekty inwestycyjne poprzez udzielanie pożyczek i poręczeń.

¹⁵ K. Michałowska-Gorywoda, *Euro od A do Z*, NBP, Warszawa 2003 s. 248.

¹⁶ M. Czernielewska-Rutkowska, *Działalność pożyczkowa Wspólnot Europejskich*, „Wspólnoty Europejskie” 2007, nr 4, s. 25.

¹⁷ Art. 267. TWE.

Współfinansowane przez EBI projekty najczęściej dotyczą infrastruktury z zakresu transportu, telekomunikacji oraz ochrony środowiska. W ramach zadań określonych w rt. 267. TWE Bank udziela kredytów swoim członkom oraz podmiotom prywatnym lub publicznym z przeznaczeniem na realizację projektów inwestycyjnych na europejskich terytoriach państw członkowskich w zakresie, w jakim nie jest możliwe pozyskanie środków z innych źródeł na rozsądnych warunkach¹⁸. Bank może udzielać także kredytów z przeznaczeniem na projekt inwestycyjne realizowane w całości lub w części poza europejskimi terytoriami państw członkowskich, jednak wymaga to jednogłośnej decyzji Rady Gubernatorów, podjętej na wniosek Rad Dyrektorów. O ile to możliwe, kredyty są udzielane wyłącznie pod warunkiem korzystania także z innych źródeł finansowania. Brzmienie powyższej statutowej regulacji nie wyklucza jednak tego, aby kredyt z EBI był jedynym źródłem finansowania projektu inwestycyjnego. Udzielając kredytu przedsiębiorstwu lub innemu podmiotowi niż państwo członkowskie, Bank uzależnia jego udzielenie od gwarancji państwa członkowskiego, na którego terytorium projekt będzie realizowany. Łączna kwota kredytów i gwarancji udzielonych przez Bank nie może w żadnym momencie przekroczyć 250% subskrybowanego kapitału. Oprocentowanie kredytów udzielanych przez Bank i prowizje z tytułu gwarancji dostosowuje się do warunków na rynku kapitałowym i oblicza w taki sposób, aby przychód uzyskany z tych odsetek i prowizji umożliwił Bankowi wywiązanie się z jego zobowiązań, pokrycie jego kosztów i utworzenie funduszu rezerwowego. Stopy procentowe ustalane są jednakowo dla wszystkich kredytobiorców. Okres kredytowania inwestycji wynosi 7-20 lat. Bank może udzielić kredytów i gwarancji wyłącznie jeżeli:

- a) spłata odsetek i kapitału jest pokrywana w przypadku projektów realizowanych przez podmioty z sektora produkcji z zysków operacyjnych lub w pozostałych przypadkach – na drodze zobowiązania państwa, w którym realizowany jest projekt, albo w inny sposób,
- b) realizacja projektu przyczynia się ogólnie do zwiększenia wydajności gospodarczej i sprzyja stworzeniu wspólnego rynku.

Bank może uzależnić udzielenie kredytu od zorganizowani międzynarodowego przetargu. Nie finansuje żadnych projektów w całości ani w części, którym sprzeciwia się państwo członkowskie, na którego obszarze mają być realizowane. Otrzymanie wsparcia finansowego dla realizowanych projektów uzależnione jest od ich wiarygodności w czterech podstawowych obszarach: technologicznym, finansowym, ekonomicznym, i środowiska¹⁹. Wnioski o kredyty lub gwarancje można kierować do Banku za pośrednictwem Komisji lub państwa członkowskiego, na którego obszarze projekt ma być zrealizowany. Jednostki mogą także występować z wnioskiem o kredyt lub gwarancję bezpośrednio do EBI. Wnioski złożone za pośrednictwem Komisji są przekazywane do zaopiniowania przez państwo członkowskie, na którego terytorium projekt ma być realizowany. Wnioski złożone za pośrednictwem państwa członkowskiego są przekazywane do zaopiniowania przez Komisję. Wnioski złożone bezpośrednio przez jednostki przekazuje się zainteresowanemu państwu członkowskiemu i Komisji. Zainteresowane państwo członkowskie i Komisja przedstawiają swoją opinie w terminie dwóch miesięcy. Brak odpowiedzi w tym terminie może być uważany przez Bank za brak zastrzeżeń co do danego projektu. Rada Dyrektorów podejmuje decyzje w sprawie wniosków o udzielenie kredytu lub gwarancji otrzymanych od Komitetu Zarządzającego. Jeżeli państwo członkowskie nie wywiąże się ze swoich zobowiązań członkowskich wynikających ze Statutu, udzielanie kredytów lub gwarancji temu państwu członkowskiemu lub jego obywatelom może być wstrzymane decyzją Rad Gubernatorów. Decyzja taka nie zwalnia tego państwa członkowskiego ani jego obywateli ze zobowiązań w stosunku do Banku.

EBI udziela kredytów promotorom publicznym, w tym miastom i przedsiębiorstwom prywatnym. Wszyscy klienci z kwalifikującymi się projektami zlokalizowanymi na terenie państw członkowskich UE są traktowani na równych zasadach. Najważniejszym kryterium przy udzielaniu kredytu jest finansowa i ekonomiczna żywotność projektu. Projekty muszą być również solidne pod względem technicznym i z punktu widzenia środowiska naturalnego. Ze względu na fakt, że udziałowcami EBI są państwa członkowskie UE, EBI ma najwyższy możliwy rating kredytowy (AAA)

¹⁸ Por. art. 18. Statutu EBI.

¹⁹ K. Sosnowska, K. Karbowska, A. Wnukowska, *op.cit.*, s. 217.

na rynkach pieniężnych. Dzięki temu EBI może zgromadzić bardzo wysokie kwoty kapitału na bardzo korzystnych warunkach. Ponieważ EBI jest bankiem o charakterze niezarobkowym, warunki udzielania pożyczek są równie korzystne.

Działania EBI w ostatnim okresie zostały określone w strategicznym dokumencie – *Korporacyjnym Planie Operacyjnym 2005-2007*²⁰, a obecnie w *Korporacyjnym Planie Operacyjnym 2007-2009* z 29 stycznia 2007 r.²¹. Z raportów EBI dostępnych na jego witrynie wynika, iż zdecydowanie przeważające sumy pożyczek trafiają do państw członkowskich, następnie do innych krajów. Przykładowo w 2005 r. Bank udzielił pożyczek w łącznej kwocie 47,4 mld euro, z czego 42,3 mld euro na rzecz państw członkowskich.

Polska jest uprawniona do otrzymywania dotacji z funduszy strukturalnych i spójności na kwotę przeszło 12 mld euro w latach 2004-2006, a kolejne 60 mld euro zostanie udostępnionych na w latach 2007-2013²². EBI może dostarczyć środków finansowych niezbędnych do współfinansowania projektów z unijnych funduszy, tym samym przyczyniając się do realizacji Narodowego Planu Rozwoju Polski.

Wykonując swoje zadania, Bank ułatwia finansowanie programów inwestycyjnych w powiązaniu z pomocą funduszy strukturalnych i innych instrumentów finansowych Wspólnoty. Fundusze strukturalne zostały utworzone w oparciu o różne podstawy prawne i są finansowane przez kredyty wpisane do budżetu KE.²³ Fundusze strukturalne służą do finansowania różnorodnych działań specjalnych. Do najważniejszych z nich należą:

1. Europejski Fundusz Socjalny,
2. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
3. Fundusz Spójności.

Na mocy art. 30. Statutu Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu przyznano kompetencję do utworzenia Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego. Europejski Fundusz Inwestycyjny został utworzony uchwałą Rady Gubernatorów z 25 maja 1994 r. Rada Gubernatorów na podstawie swych uprawnień ustanowiła Statut Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego. Określa on w szczególności cele, strukturę, kapitał, członkostwo, zasoby finansowe, środki interwencyjne i ustalenia dotyczące audytu, a także stosunki pomiędzy organami EBI i organami Funduszu. Europejski Fundusz Inwestycyjny dostarcza kapitał podwyższonego ryzyka małym i średnim przedsiębiorstwom, szczególnie młodym i zorientowanym na technologię. Wystawia on gwarancje kredytowe na pożyczki udzielane przez nich małym średnim przedsiębiorstwom.

Na podstawie art. 16. Statutu Bank współpracuje ze wszystkimi organizacjami międzynarodowymi, działającymi w podobnym zakresie. Ponadto EBI dąży do nawiązywania właściwych kontaktów w celu współpracy z instytucjami bankowymi i finansowymi w krajach, w których prowadzi swoją działalność.

EBI dysponuje stosunkowo dużym kapitałem. Niektórzy uważają, że ten „dodatkowy budżet” Wspólnoty Europejskiej może stanowić zagrożenie dla jej własnej dyscypliny finansowej²⁴.

PODSUMOWANIE

Działalność Unii Europejskiej jest finansowana ze środków budżetu ogólnego Wspólnoty oraz środków pozabudżetowych, obejmujących Europejski Fundusz Rozwoju, wspólnotowe operacje pożyczkowe oraz pożyczki udzielane przez Europejski Bank Inwestycyjny. Europejski Bank Inwestycyjny jest finansowo i organizacyjnie samodzielną instytucją posiadającą osobowość prawną. Jego misją jest przyczynianie się do realizacji celów polityki Unii Europejskiej poprzez udzielanie długoterminowego finansowania dla solidnych projektów inwestycyjnych. Do jego zadań należy udzielanie pożyczek i gwarancji umożliwiających finansowe wsparcie mniej rozwiniętych regionów przede wszystkim UE, ale też państw stowarzyszonych i trzecich. EBI nie należy do grupy instytucji głównych Wspólnoty, w świetle prawa europejskiego należy go natomiast uznać za

²⁰ Por. *The Corporate Operational Plan 2005-2007*, www.eib.org.

²¹ Por. *The Corporate Operational Plan 2007-2009*, www.eib.org.

²² *Finansowanie udzielane przez EBI w Polsce*, EIB 2006, nr 6, s. 3.

²³ E. Tefelska-Skrzydło, *Finansowanie Unii Europejskiej*, [w:] *Prawo Unii Europejskiej. Zagadnienia systemowe*, red. J. Barcz, Wyd. Prawo i Praktyka Gospodarcza, Warszawa 2005, s. 394.

²⁴ Por. M. Herdegen, *Prawo europejskie*, C.H. Beck Warszawa 2006, s. 114.

instytucję (organ) pomocniczy o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania UE. EBI stał się w ostatnich latach jedną z najważniejszych międzynarodowych instytucji kredytowych. Kapitał Banku wynosi 164, mld euro według stanu na styczeń 2007 r. Sumy udzielonych przez niego kredytów równają się dużej części budżetu Unii Europejskiej. Przykładowo, według stanu na rok 2004 suma udzielonych kredytów wyniosła 46 mld euro, co stanowi ok. 1/3 całości budżetu UE. EBI jest instytucją autonomiczną. Samodzielnie podejmuje decyzje w sprawach udzielania i zaciągania pożyczek – wyłącznie na podstawie jakości projektów oraz możliwości, jakie oferują rynki finansowe. W celu zapewnienia przejrzystości bank często składa sprawozdania ze swojej działalności.

Działalność pożyczkowo-gwarancyjna EBI w ostatnich latach koncentruje się przede wszystkim wokół następujących priorytetów:

- spójność społeczno-ekonomiczna,
- gospodarka oparta o innowacje,
- ochrona środowiska,
- sieci transeuropejskie,
- wsparcie polityki współpracy na rzecz rozwoju.

W *The Corporate Operational Plan 2007-2009* przyjęto, że celem nadrzędnym pozostanie spójność społeczno-ekonomiczna, na którą będzie przeznaczony ok. 40% pożyczek.

Europejski Bank Inwestycyjny współpracuje z innymi instytucjami Unii Europejskiej, tj. Radą Europejską, Radą Unii Europejskiej, Komisją, Parlamentem oraz Komitetem Społeczno-Ekonomiczny. Wydatki i dochody EBI podlegają kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Spory między Bankiem a państwami członkowskimi lub pożyczkobiorcami rozstrzygane są przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości, natomiast spory między EBI a jego funkcjonariuszami (personelem) podlegają Sądowi Pierwszej Instancji.

Europejski Bank Inwestycyjny dokonał 12 stycznia 2007 r. otwarcia swojego biura przedstawicielskiego w Warszawie – pierwszego w nowym państwie członkowskim UE. Umożliwi to lepsze reagowanie na potrzeby klientów publicznych i prywatnych w zakresie finansowania oraz przyczyni się do zacieśnienia współpracy z lokalnymi instytucjami i partnerami.

LITERATURA

1. Ahlt M., Szpunar M., *Prawo europejskie*, C.H. Beck Warszawa 2002.
2. Charabonszczewska E., *Międzynarodowe organizacje finansowe*, Poltext Warszawa 1991.
3. Czernielewska-Rutkowska M., *Działalność pożyczkowa Wspólnot Europejskich*, „Wspólnoty Europejskie” 2007, nr 4.
4. Doliwa-Klepacki Z., *Integracja europejska*, Temida2 – Wyd. Stowarzyszenia Absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku – Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości, Białystok – Ostrowiec Świętokrzyski 2005.
5. Dynia E., *Integracja europejska*, LexisNexis, Warszawa 2006.
6. *Finansowanie udzielane przez EBI w Polsce*, EIB 2006, nr 6.
7. Herdegen M., *Prawo europejskie*, C.H. Beck, Warszawa 2006.
8. Kenig-Witkowska M., Łazowski A., Ostrihansky R., *Prawo instytucjonalne Unii Europejskiej*, C.H. Beck, Warszawa 2007.
9. Michałowska-Gorywoda K., *Euro od A do Z*, NBP, Warszawa 2003.
10. Pietraś Z., *Prawo wspólnotowe i integracja europejska*, Wyd. UMCS, Lublin 2005.
11. *Prawo Unii Europejskiej. Zagadnienia systemowe*, red. J. Barcz, Wyd. Prawo i Praktyka Gospodarcza, Warszawa 2005.
12. Sosnowska K., Karbowska K., Wnukowska A., *Instytucje Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005.
13. www.eib.org z 18 października 2007 r.
14. www.europa.eu/institutions/financial/ z 20 października 2007 r.
15. www.f.pl/dotacje-ue-banki z 21 października 2007 r.

16. www.nbp.pl/euro/book/11_michalowska_gorywoda_krystyna z 20 października 2007 r.
17. www.wikipedia.org/wiki/Europejski_Bank_Inwestycyjny z 18 października 2007 r.